

jejo 100 ali pa 50 gld. davka. S tako spremembo bi se pomnožilo v državnem zboru zastopstvo kmetskega stanu. Morda bi pa bilo umestno, da se ta kurija popolnoma odpravi in za toliko poslancev pomnoži kurija, v katero bi se volilo po občni volilni pravici. Obe ti dve poti bi tudi peljali do slovanske večine v državnem zboru, druga še bolj gotovo, kakor prva. Seveda z odpravo kurije veleposestva naj bi se odvzela tudi volilna pravica trgovskim zbornicam, ki tudi ni povse opravičena in se je bila pred vsem uvedla le v prid nemških liberalcev:

Katero teh dveh potij bi kazalo nastopiti pri novi volilni reformi, to se bi dalo določiti še le po tem, kakršne bodo razmere v bodočem državnem zboru.

Mi danes le toliko rečemo, da najbrž slovenskim poslancem glede volilne reforme Badeniju ne bode kazalo delati opozicije, ker je malo upanja, da bi se sedaj ugodnejša doseči dala. Le v tem slučaju, ko bi razmere kazale, da pride Taaffe, ako pade Badeni, bi morda kazalo delati ovire, ali pa če bi to zahtevala politično taktiko, ko bi nova vlada se slovenskim zahtevam postavila popolnoma po robu. Vsekako naj si pa naši poslanci prizadevajo, da se po možnosti volilni načrt zboljša, če tudi v tem oziru ne smemo gojiti prevelicih nad. Pred vsem pa moramo imeti pred očmi, da sedanja volilna reforma, se mora zmatrati le za začetek k daljšemu preustroju našega parlamentarizma

Politični pregled.

Protisemitska prijaznost do Slovanov. — V okraji Favoriten na Dunaji biva jako mnogo Čehov. Po velikih težavah so dosegli češko božjo službo. Potreba češke božje službe se je kmalu pokazala, kajti češke propovedi so jako dobro obiskane. To pa protisemitom ne ugaja in okrajni zastop tega okraja je sklenil proti češkim propovedim ugovarjati. To naj si dobro zapomnijo vsi tisti, ki od protisemitov še narodne enakopravnosti pričakujejo. Protisemitje dunajski so prav za prav nemški nacionalci. Svoje krščanstvo kažejo samo zaradi tega, da jih duhovščina podpira pri volitvah in pa da dražijo žide. Sicer pa njih krščanstvo ne sega tako daleč. Po svojem glasilu „Deutsches Volksblatt“ so se že odločno izjavili proti verski šoli. Samo za to so, da se v šolah ločijo krščanski otroci od židovskih. Pa tudi tega ne zahtevajo iz verske gorečnosti, temveč iz nasprotja do židov. Po njih mislih žid ni pravi Nemeč in se boje, da bi nemški otroci svojega pristnega nemštva kaj ne pokvarili, ko bi hodili z židovskimi otroki v jedno in isto šolo.

Volitve na Dunaji so končane. Protisemitje dobili so dvetretjinsko večino. Tudi v prvem razredu je levica zgubila 8 mandatov. Levičarji so zaradi izida dunajskih volitev močno poparjeni. Tacega poraza niso pričakovali. Sedaj je gotovo, da bode dr. Lueger voljen za dunajskega župana. Levičarji njegove izvolitve ne morejo več preprečiti. Govori se, da bodo protisemitje razsvetlili Dunaj, ko bode voljen dr. Lueger. Protisemitski časopisi pripovedujejo, da bode nov mestni zbor znižal županovo plačo s 24.000 na 12.000 gld. Plačo podžupanovo s 6000 na 4000 in plače mestnih svetnikov 3000 na 1500 gld. S tem se bode gotovo prikupila dunajskemu prebivalstvu nova večina. Za družega podžupana mislijo voliti jednega liberalca in ravno tako tudi 6 liberalcev v mestni svet. Protisemitje nikakor ne mislijo prezirati liberalne manjšine.

Dunajsko županstvo pod jerobstvom. — Neizmerna hvala se po vladnih časopisih poje okrajnemu glavarju Friebeisu, ki tako dobro vrši svojo nalogo na Dunaji. V resnici pa okrajni glavar ni nič posebnega še storil, k večjemu, če je to kaka zasluga, da je zavlačeval volitve. Za to je pa vidno, da pravi povod tej hvali more tičati kje drugje. In tudi to ti časopisi razkrivajo. Pri dolenjeavstrijskem namestništvu se osnuje poseben oddelek za dunajske stvari in vodja temu oddelku bode Friebeis, ki postane poprej vladni svetnik. Ta oddelek bode nadzoroval občinsko upravo dunajsko. Lueger kot župan dunajski bode imel v Friebeisu nekega jeroba. Naloga Friebeisu bode delati razne situosti in ovire dunajskemu protisemitskemu zastopstvu. Ta seveda iz prevelike skrbi za razvoj Dunaja, kateri bi sicer neki pod protisemitskim vodstvom takoj propadel. Da dela Friebeisu ne bode manjkalo, bodo že skrbeli liberalci, ki se bodo zoper vsako malenkost pritoževali na namestništvo. Mestni zastop, oziroma županstvo bode imelo vedno neprijetnosti. Če se bode tako kaka dobra stvar zavlekla, bodo pa liberalni časopisi krivdo izvrčali na protisemite.

Grof Badeni je prišel na Dunaj in novo ministerstvo je priseglo. Kakšno stališče bode zavzelo nasproti strankam je popolnoma nejasno. Levičarji upajo, da se bode Badeni nanje moral ozirati, ker so neobhodno potrebni za večino. Kar seveda ni povsem res. Tudi brez njih vlada dobi večino, ako resno hoče. Protisemitje bodo vladi delali vse mogoče ovire, ker bi radi, da bi državni zbor se razpustil pred volilno reformo. Sedanje razmere so za protisemite jako ugodne. Petakarji so na njih strani in ti odločujejo v mnogih krajih večino. Levičarji bi pa najrajše videli, da se volitve odlože, kolikor dolgo mogoče. Da bodo dosti izgubili, to dobro vedo. Zaradi tega pa ne bodo Badeniju delali resnih ovir, če tudi sedaj po svojih glasilih prete z opozicijo, ako se ne bode nova vlada na nje ozirala. Slovenski poslanci pa naj uravnajo svoje stališče proti vladi po tem, kakor bode se jim kazala naklonjena.

Mladočeški shod. — V nedeljo je v Pragi zboroval shod mladočeških zastopnikov. Na ta shod se je bilo sešlo nad 1300 zaupnikov. Nekaj jih je bilo prišlo tudi iz Moravske. Na shodu sta se pokazala dva toka. Poslanec Kaizl je zahteval, da se Badenijevi vladi napove takoj najodločnejšo opozicijo. Grajal je, da mladočeški listi prijenljiveje pišejo, nego so nekdanj. Večina je bila drugih mislij, dr. Herold in dr. Gregr sta naglašala, da pač ni povoda, da bi Mladočehi že sedaj popustili opozicijo, a umno bi pa ne bilo vladi napovedovati skrajne opozicije. Bolje je, če se ž njo pogajajo, ako bode hotela. Podpirajo naj jo pa še le, ako bode dala podlago za uresničenje čeških teženj. V tem smislu se je vsprejela tudi resolucija. Badeni sedaj ve, da more računati na Mladočehe, ako kaj resnega stori glede uresničenja čeških teženj, letali pa Mladočehi ne bodo za njim.

Rabinec Bloch še ni odložil svojega državnozbornskega mandata in ga tudi odložiti ne misli. Njegova izvolitev je pa tako nepravilna, da se je niti Poljaki ne upajo zagovarjati, če tudi so tacih volitev že vajeni. Poljski klub mu je svetoval, naj odloži mandat, da se umazano perilo ne bode pralo v državnem zboru. Ko Bloch neče izpolniti te želje, je klub v največji zadregi. Ljubo mu sploh ni, da se o galiških volitvah v državnem zboru govori. Pustiti Blocha ne more tako na cedilu, ker so zlasti pri zadnjih volitvah rabinci in drugi židje v Galiciji porabili ves svoj vpliv za kandidate poljskega volilnega odbora. Židje bi utegnili potem kedaj jih pustiti na cedilu in to bi stalo mnogo mandatov. Židje v Galiciji kar komandirajo pri njih zadolžene kmete k volitvi. Bloch je voljen z velikimi nepostavnostmi. Posebno ga je volilo veliko židov, o katerih se je dokazalo, da nimajo volilne pravice, ker so bili kaznovani zaradi tatvine in goljufije. Volilo se je tudi za mrtve. Skoro ni misliti, da bi tako volitev mogel odobriti drž. zbor.

Gališke volitve. — V Galiciji je kmetska stranka dosegla pri volitvi za deželni zbor lepe vspehe. Pridobila je

osem mandatov, kar je jako veliko. V vsem je v deželni zbor voljenih 14 kmetov. Proti kmetskim kandidatom postavili so bili najbogatejše in najuplívnejše plemenitaše, mej drugimi tudi kneza Sapieho, pa so pogoreli. Nič ni pomagalo plemenitaškimi kandidatom, da jih je podpirala duhovščina in pa židje. Posebno se je pri teh volitvah v Galiciji opazilo veliko prijateljstvo mej katoliško duhovščino in židi. Ljudstvo je nevoljno na duhovščino, ki se je pobratila z židi. V nekem kraju je župnik zahteval, da se v volilni odbor vzame polovico židov, v drugem kraju je župnik bil voljen za volilnega moža z židovskimi glasovi. Po volitvi so kmetje obstopili vrlega gosp. župnika in mu klicali, vi niste naš župnik, vi ste rabinec, ki ste se z židi zavezali proti nam. Pri volitvah je bil od več strani velik pritisk. Da so se volitve vršile svobodne, bi v kmetskih občinah ne bil voljen noben kandidat poljskega volilnega odbora.

Civilni zakon na Ogerskem. — Z dnem 1. t. m. se je madjarskim liberalcem izpolnila jedna goreča želja, trije cerkvenopolitični zakoni so vstopili v veljavo, mej drugim tudi civilni zakon. Sedaj se poroke sklepajo pred civilnim uradnikom v pristni madjarščini. Rojstvo, smrti in poroke se vpišujejo v civilne matrike tudi v pristni madjarščini. Manj veselo je pa prebivalstvo samo civilnega zakona. Sprva bodo dotični uradniki imeli kaj malo posla. Poslednje tedne je bilo na tisoče porok v Budimpešti, da se ljudje le izognejo civilni poroki. Mnogi, ki bi se sicer še ne bili takoj oženili, so sedaj to storili. Te mnogobrojne poroke so bile nekak protest proti civilnemu zakonu. Posebno Slovaki in Rumuni bodo tudi imeli nekako mržnjo proti civilnemu zakonu, ker je nekako sredstvo za madjarizacijo. Upanje, da bi se zopet odpravil, pa vendar ni veliko, naposled se ga ljudje privadijo, kakor so se ga v mnogih drugih državah.

Bolgarija. — Po nekih poročilih izza zadnjih dni bodo Koburžanovega sina Borisa dne 26. t. m. krstili (!) po pravoslavnem obredu. Njegov prestop k pravoslavju hočejo sobranju naznaniti dne 27. t. m. Najbližja prihodnost bo pokazala, če ni ta novica prenačljena.

Turčija. — Izmej vzhodnih držav daje gotovo zadnji čas največ gradiva za razmotrivanja po časopisih vsakemu nepriljubljena Turčija. Vstaja v Makedoniji in nenormalne razmere v Armeniji, kateri obe pokrajini oskrbuje Turčija, so povod tem političnim razmotrivanjem. Glede Armenije se čuje, da se Francija in Rusija zadovoljуетi z reformami, kakor jih hoče uvesti Turčija in le Anglija ne. Z druge strani se pa zopet poroča, da se bo posebna konferenca evropskih velevlástij sešla v Pariz in ondi rešila armensko vprašanje. Neverojetno je, da bi posvetovanja v Parizu imela večji vspeh nego v Carigradu. Na makedonsko mejo je pričela Turčija iz Azije pošiljati vojake. V vsem se vidi, da Turčijo pričenjajo skrbeti nenormalne razmere ondi. Makedonsko vprašanje se ji zdi pereče in dela ondi priprave za vsak slučaj. Turčija je trdovratna in kdo ve, če je ne bo ta trdovratnost še mnogo stala in se ne bo kedaj kesala, ker ni spravljujeje postopala.

Madagaskar. — V kljub tropični vročini, ki vlada na afrikanskem otoku Madagaskarju, prodirajo ondi Francozi precej vrlo dalje. Poroča se vedno o novih zmagah in brezdvomno je, da bodo vstaši madagaskarski popolnoma podlegli francoski sili. Opozicijski francoski listi močno napadajo vlado, da nezadostno ne skrbi za vojake ondi, da jim ne nategne zadosti živeža, streliva in drugega potrebnega. To je resnica, toda pomisliti je težave, s katerimi se je na otoku boriti, ker ni cesta in sploh nobene komunikacije. Značilno za francoske vojake je, da tudi ob pomankanji zmagovito prodirajo. Zadevo, da vladajo v organizaciji vojske na Madagaskarju nedostatnosti, hočejo opozicijski v francoski zbornici porabiti za napad na vlado in verjetno je, da zna to vladi preglavico delati.

Kitajsko. — Znané so grozovitosti Kitajcev, katere so se pred kratkim dogodile nasproti inozemcem, zlasti evropskim

kristjanom. Angleška vlada je po teh dogodkih zahtevala od Kitajske, da uvede strogo preiskavo in kaznuje vse zločince. Ker Kitajska vlada ni prav hotela na to delo, se poroča, da Anglija sedaj odločno zahteva od Kitajske, da nemudoma prične preiskavo in kaznuje najostreje vse zločince; sicer bo Anglija Kitajsko k temu z grda prisilila. Kakor se poroča je kitajska vlada že uvela dotično preiskavo, ki se vrši v navzočnosti zastopnikov Anglije in Združenih držav ameriškanskih.

Koliko časa bodo zadoščali premogovi skladi v Evropi.

Premog je v današnjem času velike važnosti za domačo potrebo, še večje važnosti je pa za industrijo. Gotovo bi vsaj v Evropi bili izsekani vsi gozdi, da nimamo premoga. V premogu se je pa prejšnja tisočletja nakupičilo taka množina toplote, da bode vsekako še zadoščala za nekaj stoletij. Gorkota, ki se pokaže v premogu, ko gori, ki potem goni razne stroje, je solnčna gorkota. Čitateljem se bode to čudno zdelo, ali je vendar res. Premog so zogljeneli ostanki nekdanjih velicij gozdov izza časa, ko še ni hodil po zemlji človek. Toplota premoga je pa jednaka toploti, kadar drva gore. Tudi ta toplota je solnčna. Ko drevo raste povzame mnogo solnčne toplote, ki se preminja v kemično energijo. Po fizičnem zakonu o ohranjenju sil pa ta toplota ni izgubljena, temveč le nekako spravljena in se pri gorenji zopet pokaže kot toplota. Mi se torej grejemo z zakladi toplote iz davnih tisočletij.

Koliko je premoga v zemlji, še sedaj ni določeno, posebno, ker se ne ve, koliko daleč seza. Za nas je pa važen le premog, kolikor ga bode mogoče izkopati. Gorski svetnik Nasse misli, da nad 1200 metrov v zemljo ne bode mogoče kopati, kajti v taki globočini je že tako vroče, da pri sedanjih tehničnih pripomočkih ni mogoče nobeno delo. Na drugi strani se pa ne splača dobivati premoga, če ni dovolj na debelem. Posebno plasti pod 4 decimetre debelosti ne pridejo v poštev.

Veščaki računajo, da je v Nemčiji v zemlji 114 milijard ton premoga v tacih legah, da ga bode mogoče in da se bode izplačalo ga kopati. Ker se na leto v Nemčiji izkoplje kacij 90 milijonov ton premoga, se sme računati, da ima Nemčija premoga še za 1000 let.

V Angliji se na leto izkoplje blizu 200 milijonov ton premoga. V zemlji ga je pa po cenitvi veščakov kacij 200 milijard ton v tacih legah, da se bode dal pridobiti. Torej ga bode Anglija imela za 1000 let.

V Franciji se na leto izkoplje premoga kacij 25 milijonov ton in zakladi premoga se pa cenijo na 20 milijard ton. Pri sedanjih potrebah bi Francija imela premoga še za kacij 800 let.

V Belgiji se izkoplje na leto po 20 milijonov ton premoga. Premogovni zakladi pa znašajo kacij 16 mili-